

Diverse om och från Östtimor

Om Du förväntar Dig att få läsa något dramatiskt eller sensationellt i en artikel om utvecklingen i Östtimor sedan föregående nummer av Merdeka & Östtimor-Information, så kommer Du att bli besviken.

Och det tolkar jag som tecken på att läget i landet alltmer stabiliseras och normaliseras. Förhållandena närmar sig dem i andra utvecklingsländer i syd.

Den kanske viktigaste händelsen är debatten i Östtimor och FN:s säkerhetsråd om FN-engagemanget i Östtimor och det följande beslutet. Om detta kan Du läsa på annat ställe i bulletinen.

I november 2010 lade regeringen fram sitt förslag till statsbudget för 2011. Omsättningen föreslås bli 1,3 miljarder dollar. Efter behandlingen i parlamentet i mitten av januari, som ledde till att partiet efter ändringar godkände förslaget, begärde president José Ramos-Horta i början av februari att appellationsdomstolen i Dili skulle avgöra om skapandet av särskilda fonder för infrastruktur och utveckling av humankapital i budgeten, i stället för genom särskilda lagar, och uttaget av 321 miljoner dollar utöver den uppskattade hållbara inkomsten (Estimated Sustainable Income) ur oljefonden är lagligt. Först efter att han fått svaret ville Ramos-Horta skriva under budgeten. Domstolen behövde bara fem dagar för att den 11 februari avge sitt 55-sidiga svar. Det innebar att den anser att budgeten är laglig, varför presidenten skrev under budgeten. Som i tidigare budgetar utgörs de förväntade intäkterna till absolut största delen av oljeintäkter. 2010 uppgick de till drygt 900 miljoner dollar. Den ideella organisationen (NGO) La'o Hamutuk (Vandra tillsammans), som tagit till sin uppgift att syna regeringens och internationella organs arbete i Östtimor, har framfört en rad synpunkter på budgeten. Den menar att utgifterna är för höga, beräkningarna av intäkterna grundar sig på felaktiga antaganden om höga oljepriser, satsningarna på jordbruk är för små och vill inte att ett nytt statligt oljebolag, PETRONATIL, startas innan lämpliga lagar för att reglera det, antagits samt föreslår att nyckelministerierna för hälsovård, utbildning, jordbruk och underhåll av infrastrukturen tillförs fler anställda.

President José Ramos-Horta besökte Kuba i början av december 2010. I detta sammanhang skrev Eva Bel-frage ett mycket kritiskt öppet brev till honom. Hon menar att besöket stöder en odemokratisk regim. Och att stödet är priset för Kubas utbildning av östtimoresiska studenter till läkare, just nu finns det 200 östtimoresiska läkarstudenter i Kuba, och Kubas läkare i Östtimor sedan 2004. Du ska veta både att Eva skrev brevet i sin egenskap av redaktör för den engelska/svenska delen av webbplatsen *Cuba Democracia y vida* och att hon är en av grundarna av Östtimorkommittén och under många år var dess ordförande. I slutet av februari 2011 var också premiärminister Xanana Gusmão på Kuba. Även han missade tillfället att kritisera Castrobrödernas

regim.

Ramos-Horta besökte i början av mars Palestina och Israel, men inte Gaza, bland annat diskuterades samarbete med Israel på flera områden.

Elförsörjningen i Östtimor är ett av infrastrukturproblemen. Den är ytterst bristfällig, bara de större städerna har elförsörjning och även den är bristfällig med begränsningar i tid och många avbrott. Så till exempel var det ett avbrott i Dili på nyårsdagen och ett i Becora den 2 januari. För två år sedan presenterades en plan för att bygga tre stora kraftverk och ett omfattande högspänningsnät för att täcka hela landet. Genomförandet har gått mycket dåligt, och ett italienskt bolag fick 2010 i uppdrag att övervaka projektet, vilket ledde till att kraftverkskontrakten flyttades från ett kinesiskt till ett indonesiskt bolag. Dett skrev i sin tur i januari på ett avtal med det finska bolaget Wärtsilä om att bygga de två kraftverken. Enligt regeringens uppgifter blir de två kraftverken 260 miljoner dollar dyrare än vad som tidigare angetts.

Den östtimoresiska regeringens dispyt med oljebolaget Woodside, om var gasen från fältet Greater Sunrise under havsbotten mellan Timor och Australien ska behandlas, har skärpts ytterligare. Woodside vill bygga en flytande anläggning vid fältet medan regeringen vill att bolaget bygger en rörledning till Östtimors sydkust och där bygga anläggningen. För övrigt finns det ett tredje alternativ, att bygga anläggningen vid Darwin på Australiens nordkust. Östtimor kommer att behöva intäkterna från Greater Sunrise i framtiden eftersom uttaget av olja och gas i de nu producerande fälten snart kommer att börja minska.

Ett medlemskap i ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) rycker allt närmare för Östtimor. Indonesien som för närvarande är ASEAN:s ordförandeland stöder det. Organisationen grundades 1967 och har nu tio medlemsländer: Brunei, Kambodja, Indonesien, Laos, Malaysien, Myanmar (Burma), Filippinerna, Singapore, Thailand och Vietnam.

Ytterligare två andra diskussionsämnen i Östtimor vill jag ta upp här, rättsväsendet och korruptionen.

Polis, åklagare, advokater, domstolar och fängelser samt lagar - alla har naturligtvis brister jämfört med dem i utvecklade länder. Den nationella polisen, som nu övertagit ansvaret från FN:s polis i största delen av landet, har fått mycket kritik. Poliserna anses inte vara tillräckligt etiska i sitt handlande. Det synes som om FN trots tio års arbete misslyckats med att forma en opartisk, effektiv poliskår. Domstolarna hinner inte med att behandla alla fall, högen av oavslutade mål växer. Det brister i utbildade domare, lokaler och andra resurser. Här är språket starkt bidragande, lagarna är skrivna på portugisiska och domstolar arbetar också på portugisiska.

Det är ganska klart att korruptionen på många plan, ända upp i regeringen, är omfattande. Till exempel har en domstol hos parlamentet begärt att det upphäver den parlamentariska immuniteten för vice premiärministern och ministern för sociala frågor José Luís Guterres, så att han kan ställas inför rätta för korruption. Parlamentet hänsköt frågan till ett utskott. Detta avslog dock domstolens begäran. Guterres gav sin fru ett mycket

välbetalt arbete hos den östtimoresiska FN-delegationen i New York, när han var dess chef. Veckotidningen *Tempo Semanal* rapporterar regelbundet om olika korruptionsfall, men hittills har så vitt jag vet knappast några fall avgjorts och ingen fällts. Men diskussionen är livlig, det tolkar jag positivt utan att känna till hur det är i andra utvecklingsländer.

Tommy Pollák

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.